

Locuint'a Redactorului
si
Cancellari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii ramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominica'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lunc . . . 3 fl. v. a.
Pre si se lunc . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Roman'a:
pre anulu intregu 40 Lei n. — 16 fl. v. a.
„ 6 lunc 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „
Pentru inseritiun:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplarin cost'a 10 cr.

Scrisorea cerculare a S. Sale *Fipului romanescu ca
tolicu de ritulu gr. orientalu de Oradea Mare Jos. Papp
Szilágyi.*

Publicarumu in Nr. 53. „Fed.“ scrisorea cerculare data in 12 maiu, Nr. 366. a S. Sale, in afacerea alegeriloru pentru consultarea catoliciloru de ambele rituri (cum se dice in cerculare) d'in Ungaria; — OO. cetitori cunoscun intregu cuprinsulu acelei scrisori si credemu ca si voru fi facutu ore-si care opiniune, de nu judecata a supr'a ei. D'in pregatirile cari se facu in prip'a mare pentru alegerea celoru trei reprezentanti mireni, (semnalizate si redactiunii nostre) vedemu cu intristare si dorere ca cea mai mare parte a preutiloru si mireniloru d'in acesta diecesca inezestrata cu unu eleru cultu si intielegintia mirena destulu de numerosa n'are inca consciintia detorintiei sale fatia cu autonomi'a provinciei besericesei greco-catoice. Celu putienu asiè trebuie se credemu vedendu ca nimene d'in clerulu si mireni diecesei cestiunate nu-si au luat ostentia de a medita cu seriozitate a supr'a acestui lucru de mare insemnitate in urmarile sale pentru autonomi'a provinciei bes. gr.-cat.

Eu atatu ca diurnalistu, catu si ca fiu alu acestei provincie bes. me tienu indetoratu a rechiamã decate ori vedu periclitare marile interese ale libertatii in genere si a le libertatii autonomiei si independintiei unei confesiuni in parte, si mai vertosu candu autonomi'a acestei confesiuni este in striusa legatura cu cele mai vitale interese a le natiunii mele. Mi-facu detorintia de publicistu si de romanu chiaru de asiusei ca voiu intempina nu numai opusetiune ei pote si resemtiu d'in partea intregu clerulu inaltu catolicu si a prelatiloru nostri, avendu firm'a convictiune ca de nu intregu clerulu inferioru dar' de a buna sama majoritatea lui s a mireniloru rom. d'in tota provinci'a bes. gr. cat. va fi in partea nostra, si cu noi d'impreuna ingrigita de pastrarea scumpei autonomie abie revindicate a le acelei provincie bes.

Cunoscemu cu totii suferintiele seculari a le besericeei romane, supuse si persecutate mai nainte de Calvinu, apoi mai tardiu, pre de o parte de jesuitismulu catoliciloru magiari pururea suprematisatori, pre de alta parte de orb'a ierarceei serbesei. Cunoscemu staruintiele neobosite prin cari in fine beserica romana de ambe confesiunile scapã de sub epitropi'a cea perfida. Repausatulu episcopu Erdeli si Pr. S. Sa mitr. Si agun'a d'impreuna cu cei ce lucrase sub intiept'alu conducere, au facutu immense servitie besericeei romane si prin ea natiunii, isbutindu, dupa multe lupte, a emancipa beserica romana de sub cele doue ierarcei straine, si a intemeia doue provincie bes. autonome si prin acesta a da non impulsu desvoltarii nationale. Istoria va ilustra numele loru si va apretiu dupa cuviintia intieptiunea, care au seintu la tempulu celu mai potrivit a bate ferulu pana ce era inca caldu. Asta-di ar' fi eu nepotintia Ambii arcieri au fostu mai norocosi pre tereulu celu bes., celu cunosceau mai bine, decâtu pre celu politicu, de la carele vedemu ca se cam retragu asta-di prelatii nostri si preabine facu. Noi, esti profani, potemu da si cu capulu de pariete, pre candu arcieriloru nostri nu li este certatu a compromite neci a se compromite. Chiar' si pre tereulu bes. ei voru fi mai tari in susu de se voru radiemã josu pre basea cea tare a miloru de poporeni credinciosi ai loru I rogãmu dar' intru interesulu besericeei si a natiunii romane a nu respinge neci sucursulu nostru alu mireniloru neci parerile nostre chiaru si candu acestea li-s'ar' parè importune in forma de suatu, si a crede ca aceste provinu d'in semtiu curatu si d'in intentiunile cele mai bune pentru prosperarea besericeei romane si prin ea a natiunii nostre.

Lasandu de o parte scaderile statutulu facutu de piscopi catol. de ritulu latinu, si cari le semnalisasemu cu ocaziunea publicarii acelu statutu, adunarea catoliciloru luminati, credemu noi, le va sci indreptã, de nu acum apoi spiretulu tempulu mai curendu ori mai tardiu, va pune pil'a la ele. Episcopatulu catolicu traesce d'in sfarmatele trecutulu, ca si aristocrati'a magiara in politica, acele inse devenite parte prea sece, parte putrede nu mai potu da nutrementulu necesariu la o vietia mai lunga a institutiuniloru ruginite — In asta privintia dara nu am avè neci unu scrupulu, avemu inse in alta privintia si acesta e periculu ce pote amenintia autonomi'a besericeei gr. cat. ceea ce usioru pote resultã chiaru d'in modulu participarii romaniloru gr. catolici la adunarile catoliciloru de ritulu lat. Noi, cari cunoscemu preabine fasele

prin cari au trecut cestiuinea emancipareei besericeei gr. cat. de sub ierarceia catolica unguresca, scimu cate merite are la recunoscintia nostra fericitulu primatu Scito v-schi, carele de buna voi'a sa au renunciatu la drepturile sale a supr'a besericeei romane; ma prin a sa potinte influintia au spriginitu la tronulu atunci prea aplecatu Romaniloru, — caus'a reactivarii metropoliei rom. si a autonomiei provinciei beser. gr. cat. se nu perdemu d'in vedere ca acelu primatu, pre carele diuariele nemtiesci ne-cagite pentru ca d'insulu in potera innaltei sale puse-tiuni aperã drepturile tierei sale, facandu alusiune la originea lui, lu batjocuria cu titulu de „Prinz Iano“ — fusese de nationalitate slavona, era asta-di in capulu besericeei catolice stau barbati cari se intrecu in magiarismu si urmandu pre corifeii politici staruescu la suprematisare si pre tereulu besericescu ca si pre celu politicu; — si se nu uitãmu inca neci impregiurarea momentosa ca n'avemu de necari neci o spriginire in contr'a acestoru tendintie invederate, insu-si monarculu stã ineatusiatu in baierele constitutiunii magiare, prin urmare avemu se priveghiãmu si se ne aperãmu autonomi'a cu energia indoita.

Recunoscemu noi ceea ce dice ba chiar' ei ceea ce vre se dica S. Sa ep. Szilágyi, prin cuvintele „avemu parte d'in acele averi comune catolice, nu potemu se remanemu afara“ etc. Nu vrem se negãmu neci „vinculum religionis“ vremu inse ca acestu-a se nu ne stringa ei se ne unesea numai in spiretulu caritatii, vremu ca pentru aperarea averiloru comune materiale se nu scapãmu ceea ce avemu mai scumpu decâtu aceste, autonomi'a besericeei gr. cat.

Voru intreba OO. cetitori cum este autonomi'a gr. cat. periclitata? Rspundemu, prin modulu prin carele provinci'a beser. gr. cat. intra in adunarea catoliciloru de rit. lat. sub ariple ierarceei unguresci, adecã (dupa statutu) intra ca parte constitutiva a ierarceei latine ung. — diecesele romane, ba insasi diecesca metropolitana figureza ca cele late diece se supuse primatulu ung. d'in Strigonia. Acesta e ceea ce nu vrem noi. Acestu inconvenientu s'ar' fi potutu delaturã si trebuie delaturatu. Provinci'a bes. gr. cat. adunata in congressu seu sinodu provincialu are se decida a supr'a cestiunii de participare la adunarea catoliciloru lat. si reprezentarea ei acolo se se facu prin delegati tramisi de sinodulu seu congressulu provinc. greco-cat. adecã ca beserica coordonata era nu subordenata ca si dupa modalitatea preserisa de episcopatulu catol. lat. — Episcopatulu rom. gr. cat. trebuie se fi luat parte la consultãrile preliminare, pana a nu se face statutu, ne mirãmu dar' forte cum de n'au fostu mai ingrigitu de autonomi'a besericeei sale. Nuscimu daca ordinariatulu de Logosiu si celu metropolitanu d'in Blasiu au purescu totu ca cele d'in Oradea si Gherla, dar' dupa ce d'in partea metropolitulu nu s'au facutu neci o miscare pentru adunarea unei conferintie preliminare gr. cat. (precum au facutu latini) unde s'ar' fi potutu desbate cestiuinea, suntemu aplecati a crede ca si in acele doue diecese se va purcede asemenea. Dorere, ca ob. servãmu lipsa de armoni'a atatu de nesecaria intre capii besericeei gr. cat. Dissensiunile intre rep. metrop. Siu luti si actualulu episcopu de Oradea-Mare, au fostu funeste pentru bes. gr. cat. si urmele loru nu s'au stersu neci pana asta-di. De altmintrea este afacerea metropolitulu de a-si padã intacta auctoritatea prin sufraganiã sei.

Daca adunarea unei conferintie gr. cat. este cu nepotintia acum, si daca alegerile preserise nu se mai potu amanã, numai unu modu mai este pentru a se padã nevãtemata autonomi'a bes. gr. cat. si acestu-a e, ca reprezentantii alesi adunandu-se la Pest'a se faca o declaratiune colectiva la adunarea catolica, prin carea se se reserveze drepturile de autonomi'a a provinciei bes. gr. cat. si ca participarea in modulu acestu-a si in acestu unieu casu n'are se prejudece acelu drepturi.

Ni pare reu ca arcierii nostri nu s'au ingrigitu mai d'in vreme ca cestiuinea se se fi desbatutu pre calea publicitatii, se pare inse ca ei au se sfiescu de publicitate, au, — ceea ce pentru d'insii ar' fi si mai reu, — despretiunescu or ce manifestare a opiniunii publice. Nu face nemica. Se voru dedã cu incetulu, — voru invetia d'in esemplulu domitoriloru, cari inca, fie catu de despoti, nu mai potu ignora opiniunea publica, ba s'au invetiãtu a-i apretiuã poterea si chiaru a se folosi de d'ins'a. Atãta asta data.

Mai avemu se facemu ore cari observatiuni la cãteva espressioni d'in scrisorea cerculare a S. Sale.

Frasele de „M. Sa imperatulu, — patronulu besericeei nostre (este si trebuie se fie alu tottororu d'in monarcia. Red.) au sanctiunatu ea si noi gr. cat. se avemu conventu“ etc. ar' fi de doritu ca se nu se intrebuinteze cu scopu de a dovedi ca mai existe inca beserica dominante protectiunata, neci pentru a se face presiune a supr'a clerulu si poporulu cu numele si vointia imperatulu. Dar' S. Sa pricepe de minune cum se se faca si totu-si se nu se faca — presiune. Dovada. „Eu nu voiescu a restringe seu a limita dreptulu clerulu — totu-si se se alega canon. a lat. Rds. D. (cutarele) carele are detorintia de a petrece pre episcopulu in caletorie.“ (Cine lu-opresce? Red.) Astfelu de diplomatiã subtile abie va pricepe-o clerulu oradãnu, celu putienu se sperãza ca nu va semti presiunea. (De suitemu bine informati, n'au intielesu-o de locu, pentru ca vre se alega pre altulu. Red.)

Ceea ce dice S. Sa despre innalt'a despretiure „a infricãriloru neintemeiate, cari prin foiele romane se manifestã“ si cu tote aceste recumenda (fãra a face presiune!) a se alege doi redactori, ni vine a minte anecdota despre bieta veduva, carea sperandu a capeta ajutoriulu cerutu de la unu prea induratu capitulu (precum sunt tote capitulele), incepã a colinda pre la toti canonicii, cari unulu cãte unulu toti i apromisera, — bieta mangaiata dormi apoi catu se pote de bine, visandu meru la ajutoriu ca si paserea la malaiu. Dar' preste cãteva zile, dupa ce se tienuse siedintia capitulara, alãrga la unu canonicu carele i-se parã a fi mai milosu in vorbe dulci si lu intrãba de resultatu. Canoniculu spune ca d'insu si altii au partenitu-o dar' cã preacinstitu capitulu i-au refusat cererea. Femeea iatristata observã „vediu cã canonicii sunt toti omeni de omenia, numai capitulu e blastematu.“ Asiè si redactorii, sunt omeni preonorabili, dar' afurisitele de redactiuni sunt de a se arde cu spini. Intr'adeveru admirãmu istefinea diplomatica a celu ce au stilisatu acestu conceptu sublime, — mirosa a diploma doctorala de Rom'a, care ametiesce de mirosulu celu grea alu publicitatii. Mai multu respectu s. parinti fatia cu profan'a publicitate, si veti fi mai — respectati!

Cat. Cens.

Diet'a Ungariei.

Siedintia d'in 28 maiu a camerei deputatiloru.

resiedinte: Paulu Somsich; notari: Sandru Fodroczy, Col. Széll. D'in partea guvernulu: ministrii toti, afara de Pesteticu.

Siedintia se deschide la 1 ore. Se dã citire procesulu verb. alu siedintiei precedinti, si se autentica.

Se citescu raporturile juriulu verificatoriu: Contr'a alegerii lui Siandru Drágfy d'in cerculu Vatu se ordena investigatiune; c. Bela Degenfeld alesu in Crasiu (cott. Sata-mare) se declara verificatu — petitiunantii voru avè a respunde spesele facute in cestiuinea; alegerea lui Baltasaru Horvath alesu in Alsó-Dabas se nimicesce fiindu-cã comisiunea electorale au trecut preste marginile competintiei sale legale.

Impregiurarea acesta a produsu una disputa, dandu ocaziune deplui Iosefu Madarasz a face motiunea urmatoria: „Camer'a reprezentativa indrumãza juriulu verificatoriu, ca conformu preserisulu claru alu s. 18. d'in regulamentu se susterna camerei procesele sale verbali.“ La propunerea lui Col. Tis'a motiunea se va tipari si pune la ordenea dilei.

Lad. Makray presinta petitiunea mai multoru nobili d'in cottulu Unedorei, cari ceru se li se restitu muntii ce i-au posiediatu mai inainte ca grantiari. — Se tramite comisiunii petitiunarie.

Maur. Iocai interpelãza pre ministruulu comerciuului ca tramite-si-va represintante la adunarea generale a consortiulu pentru carbuni d'in Salgo-Trajã, ca se se informeze in privintia plansoriloru ce se facu d'in partea unoru membri contr'a consiliulu direginte a consortiulu, ca adecã membrii industriari d'in Pest'a nu capeta cu dilele intrege carbuni si estu-modu industri'a sufere?

Min. com. Gorove promite a si tramite represintantele la acea adunare generale. — Interpelatoriu se indestulesce cu respunsulu.

Urméza continuarea desbaterii generali asupra proiectului de adresa.

Sedintă se închide după 2 ore p. m.

Fenlacu, (Comitatul Temisorei) în luna mai 1869.

In ajunul alegerii de notariu.

Sub sistemul absolutismului nemțescului alui Bach-Schmerling, posturile vacante de notari se îndeplinesc astfel: că din partea respectivei cîrme comitatense — pre atunci asie numitului Kreisamt ni se trimiteau pre cîrca asie felu de individi de notari, carii erău veniti domnedieu scica de unde, nu scieau vorbi limb'a poporului, si nu erău capaci de a raspunde chiamarei lor neci recerintelor principali ale locuitorilor in privinta comunicatiunii si conversarei cu d'insii adeca nu scieau limb'a poporului.

Scaderile si fatalitățile casionate prin asemenea individi cătu in privinta administratiunii si a afacerilor comunale atătu si in cele ce in specie priveau la recerintele individuale si multilaterale ale particularilor au fostu devenitu la punctulu culminatiunii, că-ci multi judi comunali nefiindu carturari, si nepotendu-se contielege cu notariulu lor au patit'o forte rēu si amaru că-ci d'in omeni cu avere au ajunsu la sapa de lemn, trebuindu se depuna enormele deficaturi cauzate easci comunale prin administratiunea rea, apoi despre scaderile si nedreptățile facute locuitorilor singurateci cu casurile mortuale, cum sūnt testamintele, inventariile si alte cîte tote documinte referitorie la lasamenturile acelor'a — neci nu voiu se amintescu că-ci acele erău si sunt forte simțitorie pentru respectivii si nu voiu se le reamintim in detaliu, că-ci forte usioru ni se potu face nescari-va invinuirii: cumcă prin acele agitămū spiretele, si scie d'dieu cîte tōte suspitiunari, dar' dāmu cu socotēla că in presinte ne aflāmū in epoc'a mai fericitoria a constituționalismului si liberalismului ce ni dā garantia autonomiei si îndreptățirii electorale!

Comunitatea nostra a carei-a populatiune se urca la unu numeru aproape de 4000 suflete d'între care 2/3 părți sunt de nationalitate romana, era 1/3 parte sērbu au prementu sub tempulu absolutismului mai multi notari de calibrulu acestu-a fără ca se fie potutu avē unu notariu de si nu d'in sinulu sēu, daru celu puticnu unu omu de domne ajuta. —

Restituindu-se apoi constituțiunea la anul 1860/1 si dupa se i urmā provisoriu d'in 1862 fostulu comite supremu alu comitatului nostru Mihajlovics facu stramutare printre deregatorii comitatensi si comunali, si noe ni tramise pe unu consanguenu alu sēu, de notariu cu numele Mihajlovics carele fiindu sērbu, dar' altcum si ne capabilu pentru deregatori'a sa, au fostu unu omu preste fire reutatosu, si intru atātu de fanaticu, in cătu pe noi romanii neincetatu ne-au persecutatu prin felu de felu de nedreptăți si asupriri, dar' mai alesu pentru diferintiele escate intre noi romanii si coreligionarii nostri sērbu d'in despartirea ierarhiei; si-a fostu luat forte mare ura a sup'ra nostra.

Acestu individuu tramisu noue de notariu prin protectoratul nepotismului ce domina pre atunci, a fostu inamiculu celu mai erancenu si necrutatoriu fatia de noi romanii, si manier'a lui cea ambitiosa in afacerile comunale cu senguratecii locuitorilor de nationalitate romana nu erā alta decātu arogantia, crudelitate, injuria si tratate neomenosa, se pote spune cu unu cuventu malitia meschina scursa d'in semidoctia si habauēia netiermurita, ce o manifestā d'insulu, că-ci nu erā de felin calificatu spre aceea-si chiamare.

Poporulu nostru maltratatu si persecutatu pana la cele mai extreme — s'a vaieratu preste vaieratu la locurile competente in contr'a notariului neomenosu! dar' tote plansorile si vaieraturele resonau ea versulu celui ce striga in pustia, se întielege că-ci precitū de grave si nelegiuite erāu faptele acelu suzeclu alu nepotismului, pre atātu ma si mai mare erā protectiunea pre partea lui sub a carei-a scutu se umbriau fără-delegile lui.

Inse bunulu Domnedieu ea unu a totu potinte si uniculu dreptu judecatoriu ascultandu suspinele nostre, facu se incete tote asupririle si necasurile, si prin îndurarea sa ni-lu luā de pre capu, si lu mutā la cele eterne!

Noi ca crestini dreptu credintiosi i d'iserāmū vecinica pomenire, si pre langa tote suferintiele, — abstragendu de la tote nedreptățile si asupririle ce comise sub timpulu de mai multi ani ai activității sale — i d'icemu „fia-i tieren'a usiora“ si nu mai voimū sē-i s'gudimū mormentulu cu analisarea faptelor d'in viētā lui!

Acum vine intrebarea: cum se ne ingrigimū: ca postulu de notariu se se îndeplinească prin unu individuu aptu onestu, umanu, si capace de a raspunde recerintelor nostre cătu cu privire la administratiunea corecta a afacerilor comunale, atātu si la cele ce atingu in specialu interesele poporului d'in acēsta comuna mare si frumoasa?

Este acēst'a o intrebare forte vitala si delicata, si noi cauta se nisimū d'in resputeri a o deslegā amesuratu recerintelor nostre si ale interesului nostru comunu că-ci acum'a ne bucurāmū de viētā constituționala de asie numitulu liberalismu si autonomia carea ni garantēza prin lege dreptulu de alegere, fără restringere fără vol-

niei'a absolutistica ce domniā in alte sisteme. Straduinti'a nostra este dara ca cu ori ce pretiu se ni alegemū de notariu unu astu-feliu de individuu carele pre langa calificatiunile prescrise si necesarie se fia „romanu cu simțieminte curate cătra noi“ si nu voimū odata cu capulu a lasā se ne mai amegēca strainii, ca se dāmu panca satelitelor si favoritelor lor, spre a ne apesā si asupri si mai cumplitu! alēga-si ei pre omenii lor si faca-si lorū diregatori magiari sinemti.

Suntemu in majoritate precumpentoria, dar' de-odata si contielesi cu fratii coreligionarii sērbu carii sunt îndreptatiti de a-si da votulu unui individuu binemeritatu si se consolidēza cu noi romanii in cestiunea acēst'a, dar' sunt intre noi, si intre d'insii si de cei slabi de angeru carii se lasa a se corumpe d'in partea strainilorū cei ce se opintescu d'in tote poterile si pusera tote machinatiunile in niscare, spre a ni obtrude ēra-si unu individuu de panur'a lor pe care l'au si substituitu in postulu notariulu, pana la definitiv'a îndeplinire, adeca pana la alegere.

La repetētele nostre rogăminte cătra jurisdictiunea concernenta cercuala, ca se se escric concursu in publicitate pentru ocuparea acestui postu notariulu, ni se respinse rogarea pentru cuventu că pras'a comitatului nostru nu permite „publicarea de concursu“ pe calea diurnalisticii — ci fuseramū indrumati a ni cautā unu individuu provediutu cu calitățile recerute pentru chiamarea acēst'a pe care diregatori'a cercuala lu-va candidā de-eum-va lu va aflā demu va se dica dreptulu de candidare lu rezervēza pe partea sa!

Noi, d'între numerosii individi ce se ivira in decursulu lunei acēstei-a in comun'a nostra ne-amū intrunitu pentru unulu carele, — dupa recomandatiunile cele mai respectabile si demne de totu crediementulu — si dupa cum insi-ne amū esperiatu — este unu barbatu bine calificatu, plinu de esperintia, omu activu si onestu, apoi romanu binemeritatu, carui-a i dāmu preferintia si lu dorimū cu unanimitate că se ni fie notariu.

Terminulu alegerēi este defiptu — prin unu cerculariu alu Dlui vice-comite ordinariu, pre 30 Maiu a. c. st. nou, si candidatul nostru si-a asternutu suplic'a provediutu cu adeverintā nostra prin carea cei 316 alegatori si-esprima cu subscrierile lorū espres'a dorintia de a lu alege pe d'insulu de notariu.

Amū presimțitu inse, că ni-se punu si se voru pune cîte tote pedece d'in partea stapanitorilorū ca se ne resimū cu candidatul nostru, că-ci Dioru sunt îngagiati pentru substituitulu lorū favoritu, — carele este neamtii, si nu pregeta a fi notariulu romanilorū si alu sērbu lorū, firescu lucrū, că-ci d'insulu le vine mai bine la socotēla decātu candidatul nostru pre care ei bine lu-cunoscu!

Nu voimū se facemū cunoscutu intrigele ce sunt la ordinea dilei, si se faurescu inca printre poporulu nostru spre alu desbinā de cătra trapin'a fruntasilorū comunei, alu face cu ori ce pretiu ca se alēga pre unu neamtii, ci nu pre omulu lorū; — ni le rezervāmū pana ce vomū vedē cum va decurge actulu alegerii in 30 maiu adeca duminec'a viitoria, si atunci vomū luā sabi'a spiretelui la mana spre a struncinā tote nedreptățile si violările arbitrare ce se facu in epoc'a constituționala sub masc'a libertății, ecuității, si a egalei îndreptățiri!

Romanii bine-sentitori.

Cerculu Hododului comit. Solnocu de mediulocu in 23. Maiu 1869.

(O dovēda noua despre frătietațea magiavorū.)

Cunoscutu este on. publicu cititoriu d'in acestu pretiuitu diurnalu d'între coraspundintia, „de sub Mesesiu“ cumca in acestu comitat, acum se ocupa deregatorii cei mai innalti ai comitatului acestu-a cu organizarea notariatelor. Sunt mare parte si d'între romanii, carii cu succesu laudabile au depusu esamenu cu ocaziunea esaminatei, ca se pota fi notari si d'in sinulu nostru, si nu totu magiari in comunele cele romane, se nu mai impile si asupresca langa aceea că asuprescu deregatorii cei mai mari magiari, si cei mai mici carii ar' fi notari, si carii au asup'ra vietiei atātu politice cătu si spiretiale si materiale a poporului rom. o influentia forte insemnata.

Dara se revenimū la objectu. In cerculu Hododului sunt 17 comune, d'in acele 8 in care majoritatea e magiara; se întielege că aceste sunt provediute tote cu notari magiari, cele alalte 9 comune d'in numitulu cercu sunt curatu romane si sunt cîte 3 afiliate la olalta care potu alege cu totu dreptulu cîte unu notariu rom.; asie dara se nesuesce întielegintia si voitorii cei de bine ai s. cause nationale, a alege in comun. rom. cătu se pote fi d'in sinulu natiunii rom. cari sunt isteti si capaci pentru conducerea poporului. Chiamu asie este că 3 comune curatu rom. cu numele Chiesdu, Dersida si Sighetu formēza unu notariatu. Aci de candu e lumea si pamentulu nu a fostu notariu, necum romanu, dara nece cu numele acelu-a, ci totu cîte unu hotiomanu de magiari, care prin lingusirile sale se aretā inaintea poporului că elu cu dreptate voiescu si cătu de bine vre romanilorū d'in acaroru sudore traescoc, firescu ast'a o aretā d'in verfulu limbei, dara faptele dovediau contrariulu in gradu superlativ. Acum fiindcă ne aflaramū in ajunulu alegerii notari-

loru D. preutu Ioanu Cosma d'in comun'a principale Chiesdu carele este cunoscutu forte bine la o parte mare a on. publicu ca unu inflacaratu si adeveratu romanu, fiindu Dsa preutu si vediendu nedreptatea ce se facuse si se face sermanului poporu rom. prin influentia unui notariu mag. debilu si sermanu de spiritu, a cugetatu cu totu dreptulu a fi de bine se capaciteze pre poporulu supusu grigei Dsale, ca fiindu acele 3 comune curatu romane, se se alēga unu notariu romanu, si se nu dēe pane unui unguru precum este si notariulu carele functiuneza cu numele Ioanu Bethlen, care in 1848 fiindu studentu in Clusiu, si capetā o pusca dupla si se veri in armat'a mag. numai cu tina ca se pērda pre poporulu romanu. Poporulu d'in comunele numite avendu incredere in bravu lorū pastoriu, inca a aflatu cu unanimitate a urmā bravilorū conducatori si a se stradū d'in tōte poterile ca se candidēze, si totu odata pre diu'a alegerēi se pōta reesi cu unu notariu rom. si nu cu magiari, si asie candidara pe unu teneru care este unu nationalistu invapaiatu, istetiu destoinicu de a potē portā of. de notariu cu numele J. Brandusianu, alegera ar' fi se se tiena in Chiesdu unde este centrulu, si unde de preutu fongēza numitulu d. I. C. — Dara Mariea sa baronulu Kemény Albertu, indata ce întielese despre constatarea rom. se mahnū cumplitu impreuna cu incarnatul mag. Piscolti Sāndor economulu lui K. si numai de cătu nepedira a abate poporulu, de la svatulu celu bunu datu de D. Parocu amintitu, d'in Chiesdu, si a cortesi pentru numitulu pagagalu Bethlen pentru că lu iubescē tare pe acestu a Mariea Sa K. că-ci Bethlen indata ce venivre o ordinatiune ce atingo interesele nationale, o puse in punga in contielegere cu judele com. carele inca este unu renegatu, numai ca se pōta fi jude multu tempu, si ordinatiunea o facura cunoscuta Baronului, ca se si dee parere ca ce ar' fi bine de facutu, nu cum-va Romanilorū se le vina ce-va bine, că se pare M. Sale că Romanii si pana acum inca ar' avē prea multa. Si vediendu K. si oficialulu sēu că indemnulu de a alege notariu rom. numai de la preutu este si aceea convingere d'între poporeni nu o pōte smulge, ori prin ce amagiri si promisiuni, s'a nevoita a amenintā pre preutu si inca cum? Are Mariea sa baronulu unu paditoriu de padure, rom. fostu ostasiu, carele traescē d'in gratia lui, este audace si gat'a a-si gerfi si vietia totu-de-un'a pentru M. Sa. Pe paditoriu acelu-a D. preutu vediendu-lu că procede cu immoralitate si face alte nenumerate rele s'a nesuitu prin lectiuni spirituale alu întorce d'in calea cea rea la cea buna dar' indesiertu că ci in locu de a primī svaturile preutului se facu celu mai mare inamicu, paditoriu acelu-a este forte tiranu nu se uita dupa vietia unui omu, mai multu decātu la a unui puu de gaina. M. S. a sciutu bine cumcă paditoriu este inamicu preutului.

Eca paditoriu Baronului nu sciut d'in acui indemnū cu altulu armati tocm'a la mediu de nopte se abatuta la casa preutului ca se-lu infrice si se-lu amerintie ori de nu s'ar' apleca lui se-lu si maltrateze pana la morte. Ince pura dara lotrii a lovi cu patulu puscei in usia dicand „Deschide popa“ si injurara de Ddiēn „că de nu te pusei!“ deca vediura că nu deschide nime usia, mersera la ferēsta si bagara pusca pre ferēstra si voira a pusca, dara norocu avu D. preutu că promia divina s'a ingrigitu de scump'a vietia a Dniei sale, si sortea pretiuitei familie, că a avutu in casa pre unu altu Preutu si cumnatu alu Dsale, carele prin se pusca cu o iutiela si curagiū nespusu, si o smici d'in man'a hotiului dar' hotiulu, merse atunci la usia si cu puterea intrandu vru a luā pusca si pre toti a i maltratā, atunci numai cu mare periclu se potu scote afara. Domn'a preutesa de frica abiē esi afara pre ferēsta strigandu vecinii intru ajutoriu, carii de si venira nu cutediara se inblandiesca frica cea selbateca a hotiului, si tramitiendu pre cocislu la judele comunalu ca se vina de fatia, dara ce se vedi minuce! acelu-a nu veni, semnu că dora a fostu intru una contielegere totu dusmanii Romanilorū, ca se potopēscu pastoriulu si turm'a se se imprascie. In diu'a urmatōria plinu de indignatiune merse D. preutu la judele cercului Kōvēr Sāndor, care e ceiu mai mare inamicu alu D. preutu, de la alegerea d'in Cehu anulū 1865 unde duse si pusca luata d'in manile hotiului, judele firescu se infatisiā in Chiesdu unde lu asceptā baronulu K. si matadorii sēi era in locu se faca despusetiunile necesarie, incepu judele a admoni pe D. preutu dicundu: si „in Bogdanu si Siemsiodu sunt preti dara nu se mesteca la alegere de deputatu si notariu ca Dta neavendu nece o trēba, ei grigescu de beserica!“ Asie dara protorii rom. dupa sentintia lui se lase pre romanii se piera in intunerecu. Si judele nimica nu a ispravitu că-ci hotiulu primise invetiatur'a se nege si se dica cumcă pusca nu este alui ci numai pop'a vre se-i faca lui sila ca se i manuce vietia, si că pop'a ar' fi d'isu că baronulu K. e hotiu, care impreuna cu toti Ungurii si notariulu Bethlen. — Asie lucruri frumose se intempla in tier'a ast'a const. si plina de dreptate alui Pistal de nu vomū face cum voru vre magiari cu „magyar világ“, necu unu Romanu adeveratu nu va fi fără de a strigā „Osana dualismu“. Dar' M. Sa Bar. K. deca vre binele — dupa cum spune — a poporului rom. pentru a facutu cu notari magiari fără scirea comnei testimonie false ca se nu aiba si cumcă nece nu au avutu Chiesdani de dreptulu la pasiunea d'in padure si la lemnele de pre josu, precum au comunele vecine, si asie bietii Chiesdani numai pentru notarii mag. sunt siliti a solvi pentru pasiune cîte 500 fl. v. a. pre anu, acum se mai fie si de aci in colu notariu mag. se i aduca la sapa de lemn. Apoi acēsta dauna venita e cea mai pucina, cîte santu altele sciute! facute de not. magiar

cari nu compatimescu pe poporul rom. *) ci atunci ar saltă amia loru candu ar vedè că trage în jugu ca vită, si totu si inca sè mai fia totu notari mag. acum candu Romanii si-cunosc barbatii, i stimèza si sunt convinsi că acci-a porta la inima interesele natiunii si credu anume că numai prin omeni d'in sinulu loru voru fi smulsi d'in catenele impilatorilor de tota man'a.

Acum'a alta nu mai potiu serie ci lasu ca onorab. publicu rom. sè-si dèe parerea asupr'a fratietății imprumutate si a egalei indreptatiri, cu care ne intempina fratii magiari. Rogu en tota umilintia pre onorab. Redactiune ca sè aiba bunetatea cu tote că dora va mai fi descria acesta trista intemplantare si de altulu mai istetiu barbatu, a o priuni **) in colonele pretiutului Diurnalul „Federatiunea.”

Sunteu recercati d'in partea ministr. de finantie a publică ce urmèza:

Dic'a trecuta a despusu, ca vindu-se necesitatea d'a reformă sistem'a de contributiune ministrulu finantie-loru sè conchiame anchete pentru pregatirea reformelor in cestiune. Anchet'a intrunita in caus'a proventului de sare ca sè pota corespunde cătu mai esactu misiunii sale invita reuniunile economice, camerel' de comerciū si industria, institutele si pre singuratecii barbatii de specia. litate d'in ti'ra, a respunde la urmatoriele

Intrebări de specialitate in caus'a proventului de sare.

a) In privint'a pretiului sării:

1. Reducundu-se pretiulu sării, prin art. XI. d'in 1868, de la 7 fl. 48 cr. la 5 fl., la mai multe oficio salinarie, in ce proportiune a influentiatu această reducere a supr'a pretiurilor solvite de consumatori?

2. Ce este caus'a, că consumatorii nu au sentitu pre deplinu folosulu reducerii sèu nu in tote tienuturile in proportiunea receruta?

3. In ce proportiune a influentiatu reducerea, de si intr'una mesura mai mica, a supr'a consumatorilor in Transilvania si in celelalte districte unde pretiulu sării este mai eftinu? si deca efaptulu nu este indestulitoriu, ce este caus'a?

4. Sunt ore a se sustienè si mai departe pretiurile de favore? Anume in Transilvania, Maramuresiu, confiniulu militarlu, in cott. Arva, Liptou, Turotiu, in partea transavana a Croatiei si in părțile maritime?

5. Este ore a sustienè in Sôovâr pretiulu de 5 fl. a sării fierte?

6. Deca pretiurile de favore se voru sustienè, cum s'ar' potè impedecă mai corespunditoriu, ca altii sè nu se impartasièca in acesta favore decătu numai acci-a caroru-a li este menita?

7. Cum s'ar' potè medilocî, ca sè nu se contrabandeză sarea d'in Transilvania in alte părți ale tiei?

7. Cum s'ar' potè esoperă, ca sè nu se contrabandeză sarea d'in Maramuresiu in alte părți ale tiei?

9. Pentru a se potè esoperă acest'a n'ar' fi ore cu scopu a se da si acestoru părți, ca si celorlalte tienuturi impartasite in pretiulu de favore, numai una anumita cantitate de sare si dupa numerulu personelu — cu pretiu rednu?

10. Ce precautiune se recere pentru detiermurirea cantității marginite de sare cu privire nu numai la numerulu personelu ci si la alu viteloru?

11. Afirmandu se că d'in sarea prestata cu pretiu de favore in părtea transavana a Croatiei, se contrabandeză in partea cisavana, vine intrebarea, de unde èse acesta sare de contrabanda, si cum s'ar' potè preveni acesta contrabanda?

12. Una parte d'in sarea capetata cu pretiu de favore in confiniile militare, s'au contrabandatu inainte d'ast'a in Slavonia civile, in Croati'a ma chiaru si in părțile cis-dravane respectivu in comitatele de langa Muresiu, are urme acest'a contrabanda si acum dupa reducerea pretiului sării?

13. Recere-se ore, pentru promoverea economiei rurale, ca sè se produca si vendia sare mestecata de unu pretiu mai eftinu?

14. Si de cum va se recere, ce miestura sè se intrebuintieze, si ce felu de precautiuni ar' fi a se aplică pentru impedecarea abuzurilor, mai alesu candu mistur'a s'ar' dovede corespunditoria numai la locul intrebuintării?

15. La cătu se potè pune maximulu speseloru micaturai, manipulatiunii si ale transportului, ca sarea mestecata sè se pota vinde cu unu pretiu avantajosu pentru economia?

16. Vede-se ore a fi necesariu, ca sè se faca schimbare in privint'a pretiului sării ce in locurile salinarie in presinte se vinde cu 21 cr.?

17. Sarea industriaria se vinde numai in locul producerii, cum s'ar' potè ore ca, in interesulu promovirii industriariei mai latita a vinderea, sării industriale sè se inlesnèca, fără abuzuri?

*) Ba li e mila ca ciganului de pila.

R. **) O publicăm bucuosu in sa cu rezerv'a ce observăm fatia cu coresp. necunoscuti si fatia cu fapte nedocumentate — credem că acesta simpla si naiva descriere cuprinde adevèrulu curatu, pentu că asemene lucruri se intempla cu sutele si pentru că ele decurgu firesce d'in sistemulu milenariu reinaugurat, dar' luptati si era luptati in contra impilarilor si neobositu luptati, că-ci numai asiè veti scapă in fine de impilare. Red.

18. Ce felu de miesture mai corespunditorie de cătu cele de pana acum si ce felu de despusetiuni de controlarie mai liberali de cătu cele sustatorie s'ar' potè introduce la producerea si vinderea sării fabricarie, ca interesulu proventulu de statu sè nu fia periclitatu?

19. Una societate a facutu ministeriulu finantie-loru ofertulu, ca sè i se concèda ca garantandu deplinu proventulu recerutu, sè provèda tota tier'a cu sare industriaria, ofertulu acestu-a se pertratèza la ministeriulu fin., cu ce conditiuni s'ar' potè acceptă acestu ofertu?

20. Pote-se ore acceptă propunerea societății, ca sarea industriaria sè o manipuleze numai ea, detiermurindu-i se prin unu maximu pretiurile vinderii?

21. Cu ce pretiu sè se vendia sarea menunta, ce se aduna mestecata cu pulvere cu ocaziunea desiertării magazineloru de sare?

b) In privint'a cantității sării consumate:

22. Esperiatu-s'au, că de candu nu se mai produce si vinde sare de vite, preste totu, si specialmente in diferitele tienuturi, se intrebuintieza sare mai putiena pentru vite?

23. Economulu ce direge ratiunalmente sustienerea viteloru sale, in diferitele tienuturi ale tiei, de cătu sare are trebuintia pentru nutretulu unei vite cornute, unui calu, unei oi si a unui porc?

24. Mai contrabandeză-se sare d'in Moldov'a si Tier'a Romanesca in Transilvania, si dupa reducerea presinte a pretiurilor sării?

25. Continua se contrabandeză sării d'in Serbi'a si Bosni'a in Ungari'a si Croati'a-Slavonia, dupa reducerea presinte a pretiurilor sării?

26. Face-se recontrabanda cu sarea venduta pentru esportare in Serbi'a si Bosni'a?

27. Consuma-se in Croati'a sare cumperata d'in magazinelu c. r. de sare?

28. Consuma se in comitatele apusene sare fierta cumperata d'in magazinelu c. r. translimitarie sèu de la Vielicic'a?

29. Consuma-se in comitatele media-noptiane sare cumperata d'in Galiti'a?

c) In privint'a producerii sării:

30. Esperiatu-s'au necorespondentia si defecte in modulu eservatu pana acum la cultivarea salineloru si la producerea sării fierte, care sunt acele, si cum s'ar' potè detatură?

31. Potè-s'ar' imputienă spelele producerii sării, computandu se in genere si spelele de conservare, mai alesu in Maramuresiu, Transilvania si Sôovâr, si in ce modu?

d) In privint'a transportului de sare:

32. Sunt ore corespunditorie teritoriale provisiunanti de acum in privint'a speseloru transportului si cu privire la locurile producerii sării, si daca nu, ce stramutări ar' fi cu scopu in privint'a acest'a?

33. Potè-s'ar' ore provède mai eftinu cu sare d'in Turd'a acea parte a Bihariei si comitateloru vecine, care in presinte se provède cu sare d'in Maramuresiu si Portulu-Muresiulu si pana candu se va gatà lini'a ferata de la Urbea Mare la Clusiu?

34. Considerandu, că una parte mare a călei ferate nordu-resaritena numai in octovre 1870 se va da comerciului cine sè conduca transportulu de sare d'in Maramuresiu pre apa si pre calea ferata — privati sèu statulu?

35. Considerandu, că ar'ip'a liniei ferate, conductoria la Alba-Juli'a, intrunita acil cu lini'a Aradu Alba-Juli'a, numai in 1 decemvre 1870 se va da comerciului, cine sè manipuleze transportulu sării d'in Transilvania la Segedinu pre apa si calea ferata, privati sèu statulu?

36. Este ore a se sustienè procedur'a presinte pentru sarea de favore a comitateloru Arva, Liptou si Turotiu, ca adeca transferantele deobligatu prin contractu, sè aduca sarea de la Vielicic'a, sèu sè se faca alta despusetiune in privint'a acest'a?

37. Cătu scade d'in sarea ce se transporta in vagonu inchise?

In privint'a vinderei sării:

38. Este ore a se sustienè comerciulu liberu de sare in intrulu fruntarielu tiei?

39. Este necesariu, ca magazinelu erariali de sare sè existe si mai departe dreptu regulatori ai pretiurilor de sare? Daca este, in ce numeru, si unde au a fi redicate?

40. Numerulu magazineloru acestoru-a la totu casulu ar' fi marginitu; fia acele manipulate ori prin oficianti de statu ori prin omeni incredentiatu, este rocomendaveru, ca, afara de magazinelu aceste, sè se dèe pre creditu comuneloru mai mari una anumita catatime de sare, deobligandu-se spre a o vinde cu pretiulu detiermuritu?

41. Sunt ore a se da fără esceptiune numai privatiloru magazinelu amintite (neintielegandu-se acil oficiele vinderii intrunite cu oficiele productiunii)? sèu sè se manipuleze fără esceptiune prin oficianti de statu? sèu sè fia afara de oficiele regosci, si magazine manipulate de privati?

42. Decumva manipularea acestoru magazine pentru vinderea sării s'ar' concrede privatiloru, preste totu sèu in parte sè se dèe acele la singurateci sèu unui intreprinditoriu primariu pentru tota tier'a respectivu pentru părțile mai mari a le tiei?

43. Este ore a se sustienè pentru Transilvania vinderea sării in catatimi mai mice, recerendu-se ca numai individi provèdiuti cu concesione sè o manipuleze?

44. Este ore a se introduce si in Ungari'a sèu celu putienu in unele părți singuratece ale ei vinderea sării in catatimi mai mice, estu-modu, ca numai individi provèdiuti cu concesione sè o pota intreprinde?

45. Intruducundu-se vinderea sării in micu si sustienendu-se concurentia libera, sunt a se admite manipulantu d'acci-a, cari, deobligandu-se a vinde sarea cu unu pretiu anumitu, sè fia impartasiti in ore care favori mai mice?

46. Este ore suficiente despusetiunea provisioria pentru Sôovâr, conformu carei-a vinderea sării s'au predatu unor concediunari mai mari si mai mice?

Datu in Pest'a, 12. maiu 1869.

Paulu Madocsányi,
presied. comis.

Franc. Farkas.,
not. comis.

Publicarea

Colectei pentru scol'a normale d'in Fagarasiu in Transilvania facuta in Romania libera, dreptu actu de gratitudine.

List'a Nr. 14.

Colectante onoratulu Domnu Georgiu Marinu-Fontaninu profesoru si directoru gimnasiale in Craiova.

Nr. curinte.	Numele binefacatorului	Conditieuna	Sum'a versata in		
			lei	bani	scufl'er.
139	D. Ioanu Fauru	profesore.	20		8 40
140	" P. Ioanide	"	10		4 20
141	" St. Nicolopulu	"	10		4 20
14	" Simeonu Mihali	"	10		4 20
143	" Ioanu Grecescu	"	10		4 20
144	" I. C. Teodorianu	Functionar.	10		4 20
145	" G. I. Rosianu	Direct. F. scola.	10		4 20
146	" Grigoriu Alpoiu	Agrecultor.	7		2 94
147	" Nicolau Opranu	Prefectulu. Dolgiului.	10		4 20
148	" Anastasiu Stolojanu	Primariulu Craiovei.	20		8 40
149	" Geogiu Constantinu	Propriet.	3		1 26
150	" Fontaninu colectantele	Direct. gim.	30		12 60
Sum'a listei			150		63
Colectele publicate in „Federatiunea” Nr. 1 d'in anulu curinte au fostu			4814	50	2022 18
151	D. Andreiu Font. Nestoru d la unu anonimu adausu la list'a Nr. 5.	Direct. gim. Mateiu Basarab.	20		8 40
Sum'a totala pana adi:			4984	50	2093 58

Fagarasiu 13 Maiu 1869.

Ionu Codru Dragusianu,
vice-capitanu curatoru scolariu.

Romani'a.

ADUNAREA DEPUTATILORU.

Siedintia d'in 7 Maiu.

D. inistru d'in intru comunica Camerei că preste câte-va zile se va serbà marea aniversare de 10 Maiu, si ar' fi frumosu ca in acea dî Camer'a sè presinte adres'a sa Domnitoriului.

Camer'a priimesce propunerea si decide a procedè cătu mai curendu la alegerea biuroului si alegerea comisiunii, care sè redigeze respunsulu la mesagiulu tronului.

Siedintia d'in 8 Maiu.

Se procede la alegerea biuroului d finitivu alu Camerei, dupa una scurta discutiune asupr'a punerii votulu rezultatulu este urmatorulu.

Votanti 116.

Voturi esprese	105
Bilete albe	11
Presiedinte d. Const. Negri,	10 voturi.
Vice-presiedinti	
— D. V. Alesandri	101 —
— I. Cantacuzinu	70 —
— Const. Bosianu	91 —
— Gr. Balsin	70 —

D. Vasilie Alesandri, ocupandu fotoliulu de presiedinte in lips'a dlui Negri, multiemesce acestei Camere demna si bine compusa pentru onorea ce i-a facutu alegendu-lu de vice-presiedinte. Cere apoi concursulu Camerei pentru a ajutà biuroulu in insarcinarea delicata ce i a incredintiatu, insarcinare grea mai cu sèma pentru d-sa care de mai multi ani s'a retrasu d'in vietia politica.

Dupa acest'a spune că avemu lucrări mari de facutu, suferintie mari de curmatu si nu numai na-

tiunea are ochii asupr'a camerei, care este templul națiunii, dar' chiaru strainetatea întreaga, d'aceea prin cuminti'a actelor noastre s'ne facem demni de onoréa ce ne-a facutu națiunea alegendu ne. D. Vasile Alésandri termina facandu apelu la concordia, urandu ca de sar' potè s' lipsésca chiaru luptele de partite in viitoriu si ca totu deun'a s' punem marea personalitate a tiei inaintea personalității nostre individuale.

Se procede apoi la alegerea a optu secretari si patru cestori. Sunt alesi secretari d-nii: Eugeniu, Ghica Ernestu Sturza, Ionu Ianovu, Ionu Codrescu, Paulu Anghelescu, Iordache Rascanu, G. Brateanu si Nicu Moscu.

Chestori sunt alesi d-ni Mihailu Marghilou, anu, Petru Ciuca, Oscaru Eliatu, si Constantinu Meghistanu.

Fiindu cinci ore sedinti'a se redica.

Senatul a pusu la ordinea d'lei pentru mane, proiectulu de lege pentru reorganizarea besericeii.

Siedinti'a din 9 Maiu.

Dupa citirea comunicatelor d'lei se procede prin tragere, de sorti la impartirea deputatilor Adunării in sectiuni.

La ordinea d'lei fiindu alegerea unei comisii, care s'elaboreze proiectulu de adresa ca respunsu la discursulu tronului, d. Voinovu, propune ca si d. Gr. Balsiu vice-presedinte impreuna cu d. Petru Opranu, ca a dou'a d' se se faca o adresa de felicitare pentru acésta memorabila d'f, f'ara inse a se amesteca acésta cu adres'a ca respunsu la discursulu tronului, care trebue s' fi meditata si elaborata de o comisiune speciala, compusa de 7 membri, conformu regulamentulu Camerei.

Adunarea incuviintéza s' se alega comisiunea care s'elaboreze proiectulu de adresa ca respunsu la discursulu tronului, é' c'atu pentru adres'a de felicitare, acést'a s'o faca biuroulu.

D. Ministru de interne dá citire unui decretu, prin care se tramite in desbaterea adunării unu proiectu de lege, relativu la aprobarea statelor servitiului telegrafelor si postelor si acordarea creditelor necesarie. — D. Ministru roga pre adunare ca comisiunea finantiala s' cerceteze de urgenti'a acestu proiectu fiindu forte necesariu.

Se procede la alegerea comisiei mentionate, compusa de 7 membri, si s'alegu dd. Vasile Alésandri, Papadopulu Calimachi, I. Heliadu Radulescu, Const. Boerescu, Const. Gradistenu, N. G. Racovitia si Al. Lahovari.

Siedinti'a se suspinde pre 10 minute, dupa care biuroulu face cunoscutu adunării adres'a de felicitare pentru diu'a de 10 Maiu este redigeta in acesti termeni:

Mari'a Ta,

Asta di e diu'a de 10 Maiu, data scumpa Romanilor, una d'f inscrisa in istori'a patriei nostre, una d'f de serbare nationala. Deputatii tiei, fericiti de a se gasi acum in Bucuresci au onore a presentá Inaltimii-Vostre respectuosele lor felicitári pentru aniversarea intrării I. Vostr in Capital'a Romanici.

Suntemu convinsi ca sub indelungat'a domnia a Vostre, ori ce d'f d'in prezentu si viitoru, intrebuintata pentru binele tiei, va da rode frumoase, va fi senina ca cerulu lunei lui Ma u si va deveni d'f de bucuria pentru națiunea romana si augustulu ei suveranu.

Mari'a Ta! noi deputatii tiei ne presentámu cu simtirile de devotamentu si sinceritate inaintea tronului Mariei Vostre si ve urámu ani multi de fericire si gloriosa domnia.

„Rom.“

Asta-di, 10 Maiu dupa unu tedeumu solemn sever s'itu la Metropolia, la 12 $\frac{1}{2}$ ore p. m. M. Sa Domnitoriulu a primitu in sal'a tronului felicitárite corporiloru legiutorie. On. Presedinte alu Senatului, D. N. Golesecu, si D-nu V. Alésandri, Presedintele adunării, au adresatu M. Sale, in mediuloculu uráriloru celor mai viue cuvinte binesemtite.

M. Sa respunde, între altele, ca spre a pastrá si in viitoriu iubirea poporulu Romanu nu va pregetá a lucrá neincetatu la fericirea lui.

M. Sa, in mediuloculu celor mai frenetice aplause, apelá mai cu s'ema la infratirea si inpacarea partiteloru.

Dupa acést'a, M. Sa adresá, cu afabilitatea sa obicinuita, câte va cuvinte mai fie-carui a d'in Domnii Deputati si Senatori.

(„Adun. Nat.“)

NOUTATI STRAINE.

ISPANIA. Lupt'a parlamentara între monarhisti si republicani curge cu multa pasiune, cu toate ca articolulu, in care se proclama form'a monarhica, s'au primitu cu una mare majoritate de vo-

turi. Monarhistii in locu d'a dovedí avantajiele monarhismului, desvelescu numai esecesele si abuzurile republicanilor. Rios Montero dice ca republicanii nu sunt destulu de liberali si democrati. Rodriguez crede ca republicanii sunt reacionari si contrari revolutiunii. Olozaga afirma ca națiunea ispaniola nu este matura pentru republica etc. In siedinti'a d'in 5. maiu Castelarú tienú una cuventare escelenta in estiuinea libertáitii confesiunali. — „Eu nu apartienu lunei teologice — díse elu — ci apartienu lunei intielesuali. De-cum-va inse asiú rentorná vr'odata in lumea, carea am lasatu-o inderetrulu meu, atunci nu m'asiú alipí cátra baserec'a protestanta, in sinulu carei-a sufletulu mi se infiora. — Nu, eu m'asiú rentorná la acelu santu altariu, care mi-inspirá sentiemintele cele mai sublime ale vietiei mele, m'asiú rentorna acolo, unde spiretulu meu se imbéta in bland'a fantasia, ce o descépta armoni'a organeloru si splendorulu, ce transcinde prin firmamentulu stralucitoriu. Si apropiandu-se morteá, asiú imbratísia crucea, ce sentesce cu bratiele sale sante losulu, iubitú si stimatu de mine mai multu de cátu ori-ce alta pre estu pamentu, momentulu maneé mele. Intru adeveru, déca asiú mai potè avé prejudetie religiose, mi-le-asiú alaturá catolicismulu. Ce díce inse representantii aelui-a, aperiandu netolerantia? Cá catolicismulu este adeverulu. Ast'a a afirmatu-o tote confesiunile pentru a-si justificá violentáriile. „Eu sum adeverulu!“ dícea paganismulu, candu intinse lui Socrate pocalulu implutu cu veninu, si marele filosofu mori între blastemurile poporulu. „Eu sum adeverulu!“ dícea gidanismulu, cerendu restegnirea lui Isusu, si glot'a trecundu pre langa celu d'in agonía mortii strigá: „Descinde de pre cruce déca esei fiulu lui Ddieu!“ „Eu sum adeverulu!“ dícea protestantismulu pentru a justificá arderea lui Sorvet, caléii soi vediaru chinurile lui in fundulu carceri, audíra serancenturele dintiloru lui pre roglu fanatismulu. „Eu sum adeverulu!“ strigá catolicismulu, candu ardeá pre eroi libertáitii cugetulu, aducandu gerfa omenésca bunulu Ddieu. Si chiaru candu catolicismulu ar' fi adeverulu, potè-lu-ámu noi ore investí cu plenipotentia dictatoriala? Se díce ca 3 milione petitiunanti s'ar' fi dechiaratu gat'a a-si versá sangele pentru a impune altoru-a confesiunea sa, precum facú Omaru, militariulu Coranulu, cu fieru si fosu. Déca esistu cestiuni, acele nu se potu resolve cu forti'a. Celu ce ratecesce, are dreptu la unusentimentu, la compatimire, la unu lécu: la adeveru. Una ceremu de la voi, servii evangeliulu, ca s' lasati pre materialisti in leniscea credintiei lor, lasati-i a mori intr'unu visu eternu, é' pre noi idealisti lasati-ne a sperá in Ddieulu consciintiei nostre. Scopulu vietiei este: binele. Mediuloculu pentru tote scopurile omenesci este: libertatea. Scoteti-o afara d'in arte, si artea va deveni in adeveru mai instinctuale, inse mai putienu frumoasa de cátu canteculu paseriloru; scoteti-o d'in activitate si acést'a va deveni miscarea unei masíne; scoteti-o d'in sentieminte si aplecári, d'in motorii cei mari morali ai vietiei, si sentiemintele aplecarile voru deveni instincte mai profane ca ale animaleloru selbatee; scoteti-o d'in politica, si poporele se voru cufundá in somnulu doiosu alu orientulu; scoteti-o d'in legile morali, si nu voru mai esiste fapte penibili; scoteti in urma, libertatea d'in religione, — si d'in invetiatur'a santa, sublima, destinata pentru vietia si morte, voi veti face una lege penale politiale, veti face d'in Ddieu unu servu alu politiei, d'in Ddieu, carele dede toturoru lumiloru legea atractiunii, ca s' tráessa in eterna armonia, carea dede spiriteloru legea libertáitii, ca s' formeze una armonia si mai inalta: armoni'a adeverulu.“

VARIETATI.

* (Fratele vice-regelului d'in Egiptu, Mustafa pasi'a a sositu la Pest'a, si d'aci va trece prin Vien'a cátra Parisu.

* (Celebrii oratori fran.) Jules Favre si Thiers cadura la alegeri unde numai au propasitu. Radicalii au invinsu in multe locuri.

* (Anticitáti romane.) In caramidari'a d'in Bud'a-vechia (Aquincum) s'au desgropatu mai multe pietre cu inscriptiuni romane, între acestea una tablitia de marmure cu lungime de 11", latime de 5 $\frac{1}{2}$ ", grosime de 2 $\frac{1}{2}$ ", largimea cadrulu 6"; are inscriptiunea urmatoria: MARTI· SACRVM T· CLA· MARTINVS A· QVILIF· LEGII A) literale au una marime de 14". Pre tabla se vede a fi fostu asiediata statu'a dieului Marte, degetele picioriloru inca se vedu. — In Transilvani'a la Clusiu s'a aflatu unu stálpu cu naltime de 3' 3 $\frac{1}{2}$ "", grosimea mediuloculu 1' 4" prisma a adornata cu pupi de rose 1' 7 $\frac{1}{2}$ "", pre una lature se vede inscriptiunea urm: I O. M. (PRO SALVTE (C). IVL CON(S)TANTIS. ONF T C. IVL. MA(R)CVS V. S. L. M. (E de insemnatu ca in loculu puntelor d'in inscriptiune, in originalu se afla taiate frundie de acanthu.) Jovi Optimo, Macesimo. Pro Salute Caji Julii Constantis, (literale: Onft voru insemná relatiunea radicatoriulu mon. cátra Caiu Juliu) Caju Julius Marcus Votum Solvit Lubens Merito. Urmele unei cáli ro-

mano se vedu in lungime de doi stangeni. Se crede, ca in loculu Clusiu de adi ar' fostu asiediata una colonia romana d'intro cele mai de frunte. (d. Anunc. Arceol.)

* (Cea mai gigantica cale ferata) o lini asié numita pacifica in America de nordu, de la Omaha pana la S. Francisco in Californi', care se va deschide in luna iunie a. e. Lini'a e de 3353 mile de lunga, éra calatori'a tiene 161 $\frac{1}{2}$ de ore.

* Diurnalele d'in Bucuresci publica scirea, ca in sesiunea presinte a corporiloru legiutorie se va comunicá cmerelor casetori'a Domnitoriulu Carolu I. cu una p'esa danesa.

* (Curiosu) Cardenalulu vicariu d'in Rom'a si presedintele tribunalulu Sagra consulta, Carletti a emis in numele papei, unu cerculariu, cátra medicii d' Rom'a prin care, cu amenentiári de escomunicatiune si alpedepse, li se interdíce a cercetá pre morbosii, cari nu s' amarturisí si cuminecá in tempu de trei díle dupa invitari mediculu.

* (Osperraru.) Diurnalele vienese spunu ca in portulu de la Triestu a sositu unu chitu mare. Consiliulu comunalu, prevenindu pericolulu, a introdísu cetatieniloru de a scaldá in liberu, éra pentru prinderea ospelulu nechiamat s'a scrisu unu premiu de 200 fl. v. a.

* (Esreg. Isabel'a.) Scirile d'in Parisu spunu ca es-regin'a Ispaniei, Isabel'a, dupa solvearea cestiunii de guvernare in Ispani'a, si-va alege cetatea Prag'a de locuintia permanenta.

* (Metingulu seraciloru.) Se díce, ca in cursulu septemanei venitorie, seracii f'ara scutu si ocupatiune d'in capital'a Angliei voru tiené unu metingu in parcul Hyde, cu scopu de a-si creá legi, de ora-ce representantii poporulu au neglesu a se ingrigi de lipsele lor.

* (Bani de brondiu) Foiele anglese ni spunu ca in Angli'a de la inceputulu anulu venitoriu nu se voru mai taia bani d'arama ci de brondiu.

* (Literariu.) Panteonulu Romanu de I. Josefú Vulcanu a esita de su tipariu. Pretiulu unu esemplariu este unu fl. 50 cr. v. a.

* Delegatiunile imperiulu, dupa cum se afirma, se voru conchiamá pre 5. iunie a. e.

* 10. maiu diu'a intrării Domnitoriulu Carolu I. de Hohenzollernu in Romani'a libera, Romani'a a serbatu-o ca si in anii trecuti cu multa însufletire.

* (In castelulu imperatescu d'in Bud'a se facu pregatiri pentru primirea vice-regelulu d'in Egiptu, carele va sosi cátu mai curesc.

* (Diurariu nou romanescu.) Ni s'a tramesu nrulu 1 d'in „Adunarea Nationala“, apare in Bucuresci de doue ori pre septemana, gerata de D. G. Radulescu. Costu abonamentulu pentru Romani'a lei noui 30, pentru Austria franci 44 pre unu anu. Diurariu'ca nostra nationala creste pre díce merge, si cu d'ins'a sperámu va cresce lumina patriotismulu in patri'a Romana.

* (Diu'a nationala de 315 maiu s'au serbatu in Blasiu cu solenitatea si pietatea cuvenita.

Sciri electrice.

Florenti'a, 26. maiu. Pironi s'a numitu ministru de justitia. — Vice regele d'in Egiptu pléca mane de manétia la 8 ore cátra Vien'a.

Madridu, 26. maiu (Siedinti'a cortesulu) Gacía Lopezu combaté art. 109. lu constitutiunii, declárandu, ca republicanii voru continua a face in modu legalu propaganda republicana, nu voru participá la solemnitatea promulgárii constitutiunii si voru fi pacinici daca f'itorii ministri voru respectá sufragiulu universal si libertátile drepturiloru personali. Nefericitulu regentú continua oratorele — carele va veni in Ispani'a va avé ace'a-si sorte, ca si imperatulu Meesiculu Macesimianu — S'au primitu art. 109—112. — Alegerile d'in Pato-Ricco s'au scrisu pre 39. maiu, éra cele d'in Cuba voru escrie mai tardiu.

Madridu, 27. maiu. Cortesulu a primitu totu actiueli proiectulu pentru constitutiune.

Constantinopole, 27. maiu. Guvernatorulu generalu d'in Bosni'a, Osmanu pasi'a, se va sustiui pre Safetu pasi'a.

Parisu, 27. maiu. Aséra s'au intemplatu de turburári in Tuluse, Lille, Albi Turu si Amiens. Corp ratorii fure imprasciati de trupe. Diurnalele guvernamentulu spunu, ca guvernulu nu va intrebuintá ocaziunea turbaráriloru acestoru-a, pentru a urmá una politica reactiva, ci si-va continua politic'a sa liberala.

Triestu, 28. maiu. Vice-regele d'in Egiptu a s'atú aici.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.